

Evropska unija
Regionalna politika

panorama

info regio

37

Proleće 2011

Strategija EU za Dunavski region

Jedinstveni odgovor na zajedničke izazove

sr

UVODNI ČLANAK

3

PREGLED

Strategija EU za prosperitetni Dunavski region

4-7

8-11

INTERVJUI

Janoš Martonji, Johanes Han, Hans Peter Hasenbihler, Filip Veler

12-17

IZ EVROPE

Projekti koji oživljavaju strategiju

18-19

KAKO STRATEGIJA FUNKCIONIŠE

20-21

ZAJEDNIČKA OSNOVA

Radeći zajedno za Dunavski region

22-23

REGIONALNA PITANJA

Šta Dunavski region može naučiti od regiona Baltičkog mora

24-25

NAŠI PROJEKTI

Intervjui sa liderima dva multinacionalna projekta

26

UMREŽAVANJE

RegioNetwork 2020, rastuća zajednica na mreži

27-28

TERITORIJALNA POKRIVENOST STRATEGIJE EU ZA DUNAVSKI REGION

29

REGION NA PRVI POGLED – ČINJENICE I BROJKE

30

NEKA SE VAŠ GLAS ČUJE I DATUMI DNEVNIKA

Fotografije (strane)

Naslovna strana: © EC

Strane: 3, 5, 6, 9, 10, 13, 20, 21, 22, 23 © EC

str.4-5-6-7: © iStockphoto

str.8: © Ministarstvo inostranih poslova Mađarske

str.12: © 4Biomass

str.12-13-14-15-16-17: © Ministarstvo regionalnog razvoja i stanovanja Rumunije

str.14-15: © ICDPR

str.16: © SEEERA.NET

str.11, 17: © via donau

str.24: © Caithness General Hospital

str.25: © Longlife

Ovaj časopis se štampa na bugarskom, češkom, nemačkom, engleskom, francuskom, mađarskom, rumunskom, slovačkom, slovenačkom, bosanskom, hrvatskom, moldavskom, srpskom i ukrajinskom jeziku, na recikliranom papiru.

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske komisije.

Jedinstveni odgovor na izazove koji utiču na petinu EU i više od 100 miliona stanovnika, Strategija EU za Dunavski region prati u korak strategiju EU za region Baltičkog mora i gradi se na njenim dobrim praksama.

Nema novih fondova EU, nema novih zakona EU i nema novih struktura EU: umesto toga, fokus je na bližem zajedničkom delovanju vlasti na svim nivoima kako bi se postigao najveći uticaj delovanja i finansiranja.

Dunavskom regionu su potrebni rezultati. Ključni ciljevi su postavljeni u četiri stuba i oni se sprovode kroz aktivnosti u preko 200 projekata koji imaju svoje lidere i rokove.

Nedavna pristupanja EU otvorila su mogućnosti u ovom regionu.

Na primer, inovacije i vrhunske oblasti istraživanja su među prednostima regiona: strategija olakšava razmenu znanja i umrežavanje sa ciljem podsticanja razvoja. Potrebne su moderna infrastruktura i komunikacija kako bi se region otvorio, prema sebi i prema ostatku sveta.

Ekološki, Dunav je dom za neke od najređih vrsta u Evropi i obiluje biološkom raznovrsnošću, ali je njegov sliv podložan zagađenju kroz, na primer, staromodnu proizvodnju električne energije i ispuštanje otpadnih voda. Poplave i nestašice vode takođe ugrožavaju osetljive ekosisteme i ljude koji žive u ovoj oblasti.

Strategija daje okvir za održivu, zajedničku akciju koja se bavi ovim i drugim izazovima. Međutim, njen uspeh zavisi od ljudi u regionu koji sprovode aktivnosti koje je ona postavila i koji izgrađuju uspešnu, sigurnu budućnost za sebe i svoju decu.

U ovom izdanju Panorame pažljivo posmatramo vrstu projekata koje Strategija omogućava i pitamo stručnjake kako će region izgledati 2020., kao i šta oni misle o načinu na koji će se Strategija uklopiti u ovu viziju. Panorama vam pruža pregled koji polazi od ključnih uloga različitih organa prikazujući njihov način međusobnog podržavanja do uspeha.

Dirk Ahner

Generalni direktor, Evropska komisija
Generalni direktorat za regionalnu politiku

STRATEGIJA EU ZA PROSPERITETNI DUNAVSKI REGION

Dunav, druga najduža reka u Evropi dužine oko 2 850 km, povezuje Švarcvald i Crno more i prolazi kroz deset zemalja, sa još četiri u svom slivu. Hidroelektrane, Panevropski transportni koridor i dom za neke od najređih vrsta u Evropi - pritisci na reku su često suprotstavljeni i političke promene u regionu su uticale na način kako se odgovorilo na izazove.

Prateći korake Strategije EU za Region Baltičkog mora, makro-regionalni pristup "prvi takve vrste", Strategija EU za Dunavski region će iskoristiti različite napore zainteresovanih strana u regionu, pružajući im sredstva da stvore siguran, prosperitetan i pravičan region za svih 115 miliona stanovnika.

ZAŠTO JE STRATEGIJA POTREBNA

Pokrivajući jednu petinu prostora EU, blagostanje Dunavskog regiona je neraskidivo povezano sa Unijom u celini. Mnogi od problema Regiona ne poznaju granice: poplave, transportne i energetske veze, zaštita životne sredine i izazovi bezbednosti zahtevaju jedinstveni pristup.

Ekonomska nejednakost i nedovoljno ulaganje u infrastrukturu, nasleđe iz perioda pre 1990-ih, moraju se rešavati. Migracija, klimatske promene i bezbednost mogu imati posebno intenzivan uticaj na područje usled političkih i geografskih karakteristika regiona. Pitanja zaštite životne sredine posebno opterećuju, kako zbog biološke raznovrsnosti, tako i zbog zaštite kulturnog nasleđa.

KO JE ODLUČIO KOJE AKCIJE TREBA PREDUZETI?

Zemlje Regiona su zatražile od Komisije da ponudi okvir za efikasna rešenja za ključne izazove.

Rukovođenjem od strane Generalnog direktorata Komisije za regionalnu politiku, u opsežnim konsultacijama prikupljen je širok spektar ideja i važnih pitanja. Ovo je podržano procesom javnih konsultacija na mreži radi obezbeđivanja transparentnog pristupa koji se bavi prioritetima i obuhvata rešenja koja su izneli oni koji žive u regionu, a za one koji žive u regionu.

Četiri prioriteta koja su izašla na videlo nazivaju se "stubovima" i to su: povezivanje Dunavskog regiona, zaštita životne sredine u Dunavskom regionu, izgradnja prosperiteta u Dunavskom regionu i jačanje Dunavskog regiona.

Kao koherentno strukturisan okvir, Strategija predstavlja novi oblik saradnje za partnere u ovoj oblasti i usredsređuje se na koordinaciju postojećih finansijskih instrumenata i politika, ona ne stvara nove, niti stvaraju nove institucije ili nove birokratije.

Sprovođenje u delo

Svaki stub sadrži nekoliko prioritarnih oblasti koje identifikuju detaljnu akciju i projekte za pretvaranje reči u rezultate na terenu. Koordinator prioritetnih oblasti, stručnjaci sa sedištem u resornim ministarstvima i agencijama, omogućiće sprovođenje akcija i biće glavni kanal za izveštavanje i ocenu.

Četiri faktora se uzimaju u obzir prilikom identifikacije akcija i projekata:

- Treba da se bave prioritetima i da imaju jasnu podršku.
- Treba da imaju uticaj na makro-region (ili njegov značajan deo).
- Treba da budu realni.
- Treba da budu koherentni i da se uzajamno podržavaju.

Strategija je zasnovana na integrisanom pristupu i akcije moraju biti uravnotežene kako bi se postigla najodržljivija rešenja.

Povezivanje Dunavskog regiona – transport, energija, kultura i turizam

Ovaj stub je fokusiran na tri prioritetne oblasti i to:

- Poboljšanje mobilnosti i višemodalnosti (obuhvata drumske, železničke i avio veze, kao i unutrašnje plovne puteve);
- Ohrabrivanje više održive energije (obuhvata energetske infrastrukturu, tržišta i čistu energiju);
- Promovisanje kulture i turizma, kao i ličnih kontakata među ljudima.

Ovi ciljevi se mogu postići boljom koordinacijom u oblasti infrastrukture i funkcionisanju saobraćaja i energetskih sistema, kroz razmenu najbolje prakse kad je u pitanju čista energija i promocija kulture i turizma Dunava.

Ne počinjemo od nule

Saradnja je već počela da se razvija u regionu, naročito kroz kohezijsku politiku EU i kroz transnacionalni program pod nazivom "Jugoistočna Evropa". Za period 2007-2013 na raspolaganju je oko **€100 milijardi** samo iz Strukturnih fondova

Dostupni su drugi izvori finansiranja, kao što su oni iz međunarodnih finansijskih institucija poput Evropske investicione banke, a i kroz nacionalne, regionalne i lokalne vlasti.

TRANSPORT

Povezani kanalom Majna-Dunav, Rajna i Dunav povezuju 11 zemalja od Severnog do Crnog mora, predstavljajući kičmu Regiona. Međutim, ne koristi se pun potencijal unutrašnje plovidbe na ovom važnom pravcu – obim teretnog prevoza na Dunavu predstavlja samo 10 do 20% od onog na Rajni. Višeimodalnost takođe mora biti omogućena.

Državne granice u regionu su se značajno promenile u nedavnoj prošlosti. Jedna od posledica je nedostatak investicija u prekograničnim vezama za sve vidove transporta, a posebno za železnički i drumski.

Predloženi projekti u okviru ove prioritetne oblasti uključuju: uklanjanje olupina i drugog otpada iz rečnog korita; brže međugradske železničke veze, višemodalna investicija za promovisanje rešenja zelene mobilnosti.

ENERGIJA

Cene u regionu su visoke jer se mnogo energije uvozi, transport je skup, a tržišta usitnjena. Kao što je gasna kriza u januaru 2009. godine pokazala, snabdevanje energentima je nesigurno i sadašnje metode proizvodnje predstavljaju značajne izvore zagađenja. Međutim, region poseduje "know-how" vezano za efikasnost i održive izvore energije koji bi mogli biti korisno unapređeni i deljeni.

Akcije obuhvataju razvoj i implementaciju projekata za gasno povezivanje severa i juga i razvoj skladišnih kapaciteta. Održivi izvori energije će dobiti podsticaj preko projekta "4Biomass" i Akcionog plana za održivu energiju Dunavskog regiona.

Aerodrom Gyor-Per, koji uglavnom koriste poslovni čarter putnici, Mađarska

STRATEGIJA EU ZA PROSPERITETNI DUNAVSKI REGION

KULTURA

Na Dunavu se nalaze brojne turističke i kulturne znamenitosti. Dugoročna konkurentnost i održivost sektora turizma bi trebalo da se obezbede kroz mere pronalaženja saradnje koji bi razvojem i investicijama doneli dobrobit regionu. Prisutnost jedinstvene prirodne i kulturne baštine u regionu će na tržištu biti vidljivija i održivija.

Zaštita životne sredine u Dunavskom regionu

Ovaj stub je fokusiran na tri Prioritetne oblasti i to:

- Obnova i održanje kvaliteta voda;
- Upravljanje ekološkim rizicima;
- Očuvanje biološke raznolikosti, pejzaža i kvaliteta vazduha i zemljišta.

Ovi ciljevi moraju biti integrisani sa drugim politikama. Na primer, saobraćajna infrastruktura ima pozitivan uticaj na razvoj, ali, ako nije dobro isplanirana, može imati negativan uticaj na biološku raznolikost i kvalitet vazduha i vode.

UPRAVLJANJE VODAMA

Ovo je centralno pitanje za Region i obuhvata kvalitet i količinu vode. Izazovi uključuju: smanjenje zagađenja organskim, hranljivim i opasnim materijama, kao i uklanjanje ili prilagođavanje prekida plovni puteva.

EKOLOŠKI RIZICI

U slivu Dunava postoji veliki broj lokacija koje predstavljaju prirodni i industrijski rizik i one, uz izazove povezane sa klimatskim promenama, znače da analiza potencijalnih rizika, spremnost i mehanizmi brzog odgovora predstavljaju centralno pitanje Strategije. Kriza crvenog mulja u 2010. godini istakao je ključnu potrebu da se brzo i efikasno zajednički radi.

EKOSISTEM

Dunavski region je jedan međusobno povezan i zavisnik ekosistem koji pruža neprocenjiva ekološka dobra i usluge (hranu, vlakna i svežu vodu, regulisanje količine vode na teritoriji i zaštitu zemljišta).

Region sadrži veliki deo divlje prirode Evrope i obezbeđuje ekološke veze koje su od suštinskog značaja za sveobuhvatno ekološko zdravlje Evrope. Ali brz industrijski razvoj, seča šuma i zagađenje izlažu Region pritisku.

Pokrenute akcije uključuju: uspostavljanje tampon traka duž reke da bi se zadržale hranjive materije; korišćenje najnovije tehnologije u tretmanu lokacija sa opasnim otpadom; potpuno korišćenje podataka koji proizilaze iz projekta 'Danube FLOODRISK'; podržavanje obnove močvarnog zemljišta da bi se unapredila zaštita od poplava i implementacija mreže zaštićenih područja, DANUBE PARKS.

Prečišćavanje vode u Rumuniji

Izgradnja prosperiteta

Dunavski region karakterišu značajne društveno-ekonomske razlike, ali i postojeće jake veze između zemalja. Podržavajući strategiju Evropa 2020, stub za izgradnju prosperiteta definiše preko 50 konkretnih aktivnosti i projekata koji imaju za cilj da zatvore jaz kroz:

- Razvoj društva zasnovanog na znanju kroz istraživanja, obrazovanje i informacione tehnologije;
- Podršku konkurentnosti preduzeća, uključujući klastere i razvoj mreže;
- Investiranje u ljude i veštine.

KONKURENTNOST KROZ ISTRAŽIVANJE, OBRAZOVANJE I TEHNOLOGIJU

Region se ponosi liderima u tehnološkim oblastima, ali postoje i zaostala područja, tako da je razmena znanja od ključnog značaja. Konkurentnost zavisi od sposobnosti univerziteta, istraživačkih instituta i preduzeća da stvaraju nove ideje, znanja i tehnologiju i da ih pretvore u tržišne proizvode.

Ciljana podrška za istraživačku infrastrukturu, jače umrežavanje između univerziteta, preduzeća i stvaraoca politike, kao i bolja upotreba informacionih i komunikacionih tehnologija su od suštinskog značaja za unapređenje razvoja u regionu.

OBUČENA I INKLUZIVNA RADNA SNAGA

Ulaganje u ljude je takođe potrebno da bi region mogao napredovati i razvijati se na održiv način, imajući za prioritete znanje i inkluziju. Oslanjajući se na postojeće kvalitete Regiona, takođe je potrebno uključiti promovisanje boljeg pristupa dodatnom obrazovanju i modernizaciji obuke i socijalne podrške.

Akcije za izgradnju napretka uključuju potrebu: da se grupišu i koordinišu fondovi za istraživanje radi stimulisanja istraživanja i razvoja u Dunavskom regionu; da se uspostave zajednički istraživački centri za napredne studije; da se razvijaju zajednički programi za stručno obrazovanje i stručno osposobljavanje; da se poveća upotreba e-vlade i e-zdravstvenih usluga za građane širom Regiona; da se bori protiv siromaštva i socijalne isključenosti marginalizovanih zajednica kao što su Romi.

Jačanje regiona

Stub za jačanje regiona ima za cilj da:

- Unapredi institucionalni kapacitet i saradnju;
- Zajednički radi na promociji bezbednosti i borbi protiv organizovanog i ozbiljnog kriminala.

JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA I BEZBEDNOSTI

Zemlje u regionu imaju različitu istoriju. Vladavina prava, transparentnost, demokratija, tržišna ekonomija i opšta politička stabilnost se sada javljaju u različitim sistemima i tradicijama. Strategija naglašava važnost zajedničkog rada na svim nivoima.

Istaknute su razne aktivnosti kako bi se dalje razvijao ovaj stub, uključujući: obuku i razmenu najbolje prakse u upravljanju javnim finansijama; formiranje Dunavskog Foruma civilnog društva (Danube Civil Society Forum); razvijanje zajedničkih smernica za prostorno planiranje.

SAZNAJTE VIŠE

ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

JANOŠ MARTONJI

Ministar spoljnih poslova Mađarske

Mađarska predsedava Savetom Evropske unije i pažnju usmerava na istraživanje, razvoj i inovacije – ključna područja Dunavske strategije. Ministar spoljnih poslova, dr Martonji, posebno je zainteresovan za Strategiju.

Kako smatrate da će region izgledati 2020?

Strategija EU za Dunavski region pomaže da se pronađe koordinisano, dugoročno rešenje za izazove koji se ne mogu rešavati na nacionalnom nivou. Pristup Mađarske Strategiji prati dva pravca koji odražavaju našu viziju regiona u 2020. godini. S jedne strane bismo želeli da Dunavski region učinimo dobrim mestom za život. Naša druga glavna ideja je da do tog vremena vidimo zaista razvijen i uspešan Region.

Strategija je odličan način za promovisanje dobrosusedskih odnosa u centralnoj Evropi. Ovo je istorijska prilika. Rad na zajedničkim akcijama će značiti da smo u stanju da uspostavimo bliže veze na mnogim poljima. Uveren sam da zajednički rad na Dunavskoj strategiji može doprineti značajnom unapređenju odnosa između naših država.

Kako će Strategija doprineti toj viziji?

Ne bi trebalo da zaboravimo da je većina uključenih zemalja izuzetno teško pogođena ekonomskom i finansijskom krizom. Dakle, Strategija će odigrati ključnu ulogu u ohrabrivanju programa koji će pomoći oživljavanje privrede – prioritetni zadatak, na primer, biće unapređenje načina na koji koristimo postojeće fondove.

Države učesnice i Komisija su zajednički odredili akcije i projekte za postizanje oživljavanja, a glavni doprinosi su, između ostalog, dale profesionalne organizacije, akademici i civilno društvo. Strategija je dobro pripremljen mehanizam saradnje za sve zainteresovane strane.

Siguran sam da će se zajednički razrađeni projekti pretvoriti u praktične načine za realizaciju ove vizije.

Šta smatrate dodatnom vrednošću Strategije za vaš centralno-evropski region?

I zemlje koje nisu EU članice učestvuju u Strategiji. Ako uspemo zajedno da implementiramo zajedničke projekte, to može biti izuzetna šansa da ih uključimo u zajedničke politike Unije. Siguran sam da ćemo u sledećih deset godina videti daleko integrisaniji Dunavski region koji ova Strategija snažno pomaže.

Stabilizovan i integrisan region, koji stvara jače veze sa zapadnim Balkanom i zemljama obuhvaćenim EU Politikom susedstva, donosi prednosti ne samo za centralnu Evropu već i za čitavu Uniju.

Uveren sam da zajednički rad na Dunavskoj strategiji može doprineti značajnom unapređenju odnosa između naših država.

JOHANES HAN

Evropski komesar za regionalnu politiku

Komesar Han iznosi svoje ideje o budućnosti Dunavske strategije.

Kako smatrate da će region izgledati 2020?

2020. Dunavski region treba da postane region sa poboljšanim kvalitetom života njegovih građana, sa više ekonomskih prilika, više inovativnih mladih kompanija koje stvaraju radna mesta, boljim okruženjem i razvijenom kulturnom klimom. Želim da svi imaju izgleda za pristojan posao i dobar život u svom rodnom regionu.

Kako će Strategija doprineti toj viziji?

Strategija predstavlja instrument za omogućavanje konkretnog ostvarivanja vizije. Da bismo to uradili, postoje tri glavna elementa: snažna politička podrška, spisak konkretnih akcija i kooperativan metod rada.

Snažna politička podrška je mesecima razvijana, kao što je priprema Strategije tesno uključila zemlje i partnere u Dunavskom regionu. Ovu podršku treba da potvrdi Savet za opšte poslove u aprilu, a Evropski savet će dati svoj konačni blagoslov u junu ove godine. To znači da će vlade podržati akcije predložene u Akcionom planu na najvišem političkom nivou.

Da bi se pokazali konkretni rezultati u vezi sa glavnim problemima Dunavskog regiona, pripremljen je Akcioni plan na osnovu doprinosa zemalja, regionalnih i lokalnih vlasti, zainteresovanih strana i službi Evropske komisije. On sadrži oko 200 prioritarnih akcija koje će se baviti glavnim izazovima i mogućnostima Regiona.

Pored toga, a ovo je verovatno najvažniji deo, Strategija predlaže metod rada koji je zasnovan na saradnji. Zemlje bi trebalo redovno da se sastaju, na radnom nivou, da bi se dogovorile o najboljim načinima za implementaciju aktivnosti. To znači postavljanje raznih zadataka koje treba obaviti, pronalaženje sredstava i osiguranje nastavka rada.

Koja je razlika ako je angažovana Komisija?

Ova Strategija je pripremljena nakon inicijative podunavskih zemalja i sada je njihova odgovornost da rade na implementaciji. Uloga Komisije je da im pomogne da postignu ciljeve koje su zajedno dogovorili. Dakle, ono što je novo u ovoj Strategiji jeste da će Evropska komisija biti moderator za sprovođenje Akcionog plana. To nije samo parče papira.

Angažovanje Komisije je važno iz nekoliko razloga, pre svega zbog pomoći svim zainteresovanim zemljama u ostvarivanju njihovih ciljeva. Komisija može da pomogne zemljama u zajedničkom radu. Ona je takođe pouzdan partner, poseduje kredibilitet zbog svoje stručnosti, transparentna je u svom radu i dobro pozicionirana da poboljša situaciju jedne petine stanovništva EU. Takođe, Komisija može da obezbedi da se postojeća pravila sprovedu (npr. ekološke direktive) i da zahteva usklađivanje fondova EU. Konačno, Komisija može da obezbedi sveobuhvatno planiranje, praćenje, vrednovanje i usmeravanje.

Evropska komisija, a posebno Generalni direktorat za regionalnu politiku, se obavezala da pomogne zemljama da bi najbolje iskoristile Strategiju. To je odlična prilika za sve ljude i institucije Dunavskog regiona da iskoriste uzajamne snage.

Postoje tri glavna elementa: snažna politička podrška, spisak konkretnih akcija i kooperativan metod rada.

HANS-PETER HAZENBIHLER

Hans-Peter Hazenbihler je generalni direktor 'via donau', austrijske kompanije za upravljanje vodenim putevima i razvoj.

Odgovorna za integrisano upravljanje vodenim putevima na austrijskoj strani Dunava (nautika, ekologija, zaštita od poplava), 'via donau' takođe organizuje odgovarajuće aktivnosti inovacije i razvoja.

Kako vi smatrate da će region izgledati 2020?

Do 2020. reka Dunav će biti ekološki i ekonomski oslonac za ceo Dunavski region. Dalje, politička integracija zemalja zapadnog Balkana u EU će već napraviti važan korak napred, donoseći stabilnost i ekonomski prosperitet celom regionu.

Što se tiče transportnog sistema, naša vizija je u skladu sa strategijom EU Evropa 2020 čiji je cilj smanjenje emisije gasova staklene bašte za najmanje 20% u odnosu na nivo iz 1990. godine i povećanje energetske efikasnosti za 20% do 2020. Značajan deo teretnog saobraćaja će biti pomeren sa drumskog saobraćaja na Dunav, koristeći potencijal unutrašnjih plovni puteva, što znači, malu potrošnju energije, veći kapacitet, niske emisije CO₂ i niske troškove prevoza.

Kako će Strategija doprineti toj viziji?

Kao platforma, Strategija za Dunavski region će pružiti priliku za istinski integrisano upravljanje plovnim putevima, usklađujući različito korišćenje plovni puteva, na primer, teretni saobraćaj, energetiku, zaštitu od poplava, rekreaciju, turizam ili snabdevanje vodom za piće.

U tesnoj saradnji sa Međunarodnom komisijom za zaštitu Dunava (ICPDR), 'via donau' promoviše širenje pristupa integrisanog planiranja projekata za plovne puteve, stvarajući neophodne uslove za održivi razvoj unutrašnje plovidbe

u okruženju netaknute rečne životne sredine. Zajedno sa Rumunijom, Austrija će koordinisati prioritetnu oblast Strategije "za poboljšanje mobilnosti i višemodalnosti / unutrašnji plovni putevi" u okviru stuba "Povezivanje Dunavskog regiona". U toj ulozi prepoznavamo bitnu priliku za razvoj plovidbe Dunavom na ekološki prihvatljiv način.

Kako se može postići cilj Strategije da se teretni transport na reci poveća za 20% do 2020. godine u odnosu na 2010?

S jedne strane, svakodnevno održavanje plovnog puta treba da bude optimizovano u pogledu odmerenog budžeta za infrastrukturne projekte, a s druge strane, odgovarajući nivo plovnosti na Dunavu mora da bude obezbeđeno uklanjanjem uskih grla koja još uvek postoje.

U tom cilju, neophodno je ojačati prekograničnu saradnju u oblasti upravljanja plovnim putevima (ovaj proces je već počeo u okviru projekta NEWADA kojeg finansira EU). Osim pitanja plovnog puta i lučke infrastrukture, potrebne su i mere u oblastima kao što su transportna politika, modernizacija flote, telematika (Sistem informacija o reci), inovacije, logistika i obrazovanje i obuka.

SAZNAJTE VIŠE:

www.via-donau.org/index.php

Do 2020. reka Dunav će biti ekološki i ekonomski oslonac za ceo Dunavski region.

FILIP VELER

Filip Veler radi kao izvršni sekretar Međunarodne komisije za zaštitu Dunava (ICPDR), Beč, Austrija.

Filip Veler rukovodi ICPDR, forumom 14 glavnih Dunavskih zemalja i Evropske komisije koje izvršavaju svoje obaveze preuzete radi unapređenja kvaliteta i upravljanja vodom u slivu Dunava.

Kako smatrate da će region izgledati 2020?

Dunavski region je region velike raznolikosti - geografski, ekološki, kulturološki i u smislu ekonomskog razvoja. To je voda koja povezuje region i posebno me zanima kako će vode Dunava i njegovih pritoka izgledati 2020. godine.

Tokom poslednjih dvadeset godina došlo je do značajnog poboljšanja kvaliteta vode Dunava i do 2020. godine, uveren sam, na osnovu rada zemalja koje rade na sprovođenju plana upravljanja slivom reke Dunav, da će voda biti još čistija i zdravija nego što je danas. Adekvatan tretman otpadnih voda u svim zajednicama, pranje rublja bez fosfata i pranje posuđa bez deterdženata, poljoprivredna proizvodnja koja štiti vodne resurse i premošćeni prolazi riba kod hidroelektrana i drugih brana - sve će odigrati svoju ulogu.

Kako će Strategija doprineti toj viziji?

Dunavska strategija je već dala svoj doprinos skrećući političku pažnju na potrebu za razvoj na Dunavu na osnovu zaštite i obnove životne sredine. Samo se kroz očuvanje i obnavljanje dobrih ekoloških uslova u regionu i vodama Dunava može postići efikasan i održiv razvoj i ovaj princip je sadržan u Strategiji. Akcioni plan u vezi sa Strategijom obuhvata nekoliko ključnih projekata koji će pomoći u postizanju tog cilja.

Ekološka razmatranja moraju biti ugrađena u odluke drugih sektora jer životna sredina nije nešto čime se treba baviti odvojeno.

Koku će ulogu igrati ICPDR u implementaciji Strategije?

Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) je institucija formirana na osnovu Konvencije o zaštiti Dunava. Ona obezbeđuje forum za saradnju zemalja na upravljanju vodama. One to rade proteklih 12 godina.

ICPDR je snažno posvećena obezbeđivanju uslova da Dunavska strategija unapredi razvoj regiona tako da dobri ekološki uslovi čine osnovu za efikasan i trajan društveni razvoj. ICPDR će posebno obezbediti da dođe do neophodnog dijaloga između poljoprivrede, transporta i energetske interesa kako bi do razvoja u ovim sektorima došlo na način koji štiti i održava dobru ekološku osnovu.

SAZNAJTE VIŠE:

www.icpdr.org/

Ekološka razmatranja moraju biti ugrađena u odluke drugih sektora

NOVI POTENCIJAL U PROIZVODNJI ELEKTRIČNE I TOPLOTNE ENERGIJE

Austrijska agencija za energiju (Austrian Energy Agency), kao partner u projektu u centralnoj Evropi "4Biomass", donosi drugim partnerima u projektu isprobanu i proverenu ekspertizu u oblasti bioenergije. Dunavska strategija ostvaruje veze sa mnogo više potencijalnih partnera u regionu, uključujući zemlje izvan EU sa tradicijom snabdevanja zajednice grejanjem preko velikih postrojenja.

Predvodi put sa obnovljivim izvorima energije

U relativno novoj oblasti biomase, Austrija se već ponosi dugom tradicijom. Lokalne zajednice su spremne da preuzmu veću kontrolu nad svojom proizvodnjom energije i okružna postrojenja koja koriste biomasu su sada široko rasprostranjena, uglavnom za snabdevanje grejanja. Dok druge zemlje razvijaju svoju tehnologiju u ovoj oblasti, austrijske kompanije za biomasu su već u stanju da "know-how", svoje znanje, prenesu u "pokazati kako".

Proširivanje kruga saradnje

Austrijska agencija za energiju je jedna od devet partnera (iz Austrije, Češke Republike, Nemačke, Mađarske, Italije, Poljske, Slovenije i Slovačke Republike) u projektu "4Biomass", koji je formiran krajem decembra 2008. On se implementira kroz Program centralne Evrope koji sufinansira Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF). Pošto je od samog početka uspostavila pozitivnu sliku saradnje, ona vidi mnogo mogućnosti za prepoznavanje novih partnera kroz Strategiju. EU će podržati i omogućiti tehničke posete Austriji, razmenu znanja i inicijative za obuku partnera u Dunavskom regionu.

Nove mogućnosti za proizvodnju električne energije

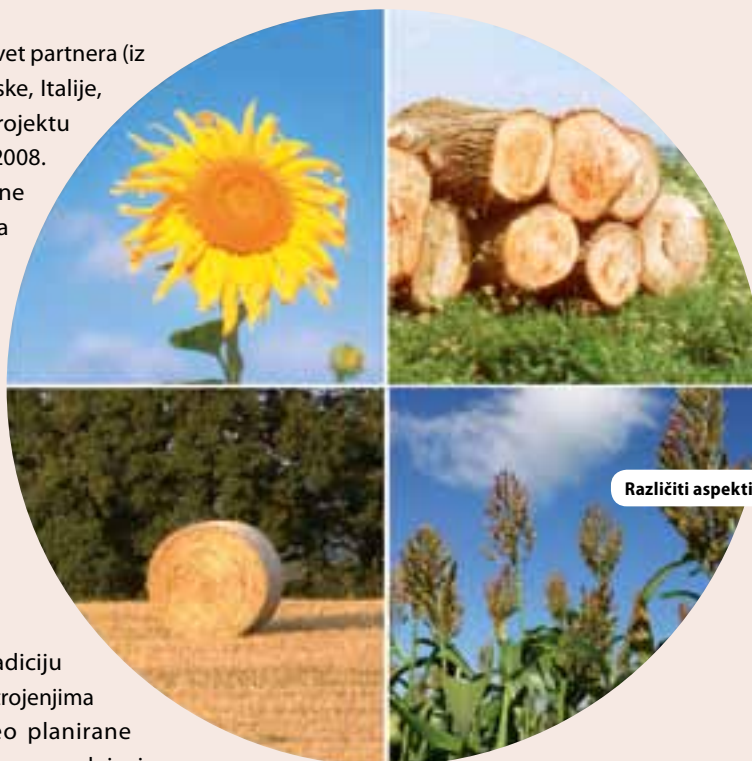
Države Dunavskog regiona imaju dugu tradiciju proizvodnje toplotne energije u okružnim postrojenjima i često koriste velika postrojenja kao deo planirane ekonomije. Ovo je otvorilo interesantne veze za saradnju, jer velika postrojenja obezbeđuju više potencijala za proizvodnju električne energije na bazi biomase.

Nove perspektive na tržištu

U ovom radu posebno se ističe Međunarodna konferencija o trgovini biomasom u centralnoj Evropi koja je organizovana u oktobru 2010., koja je predavače iz Kanade dovela u Ukrajinu. Partneri u projektu "4Biomass" su imali priliku da čuju iz prve ruke o trgovini i tržišnim perspektivama biomase, kao i o uticaju njenog transporta na životnu sredinu i razvijanju novih proizvoda. Trgovina biomasom će se povećati, i u Evropi i u svetu. Kriterijumi održivosti koji se trenutno razvijaju, odigraće ključnu ulogu i radionice poput ove omogućavaju onima koji su već u trgovini da zadrže prednost u ovoj oblasti.

SAZNAJTE VIŠE

www.4biomass.eu

Različiti aspekti biomase

REČNA KRSTARENJA NA DUNAVU

SVE BOLJA I BOLJA

Od Rumunije do Nemačke, pokrivajući više od 2 800 km, Dunav je oduvek bio turistička atrakcija. Danas ga mnoga nova razvojna istraživanja stavljaju na čelo evropskog rečnog krstarenja. Strategija EU za Dunavski region okupiće turističke organizacije kako bi se maksimalno povećale mogućnosti za putovanje i otkrivanja, povezivanja različitih kultura, glavnih gradova, vera i jezika.

Preko 40 godina Dunavska turistička komisija (DTC) podržava i promoviše turističke mogućnosti na Dunavu i oblasti koja ga okružuje. Profesor Gerhard Skof (, predsednik DTC, ukazuje na mnoge oblasti njihovog rada koje su izgradile komercijalnu vrednost turizma. "Sezona krstarenja sada traje preko cele godine, ne samo tokom tradicionalnog perioda od aprila do oktobra. Brodovi provode manje vremena u pristaništu i mnogo su komercijalno privlačnije investicije."

Izgradnja na ranijem uspehu

Svake godine se dodaju nove saobraćajne linije i destinacije, a ponude za odmor uključuju širi izbor aktivnosti. Predviđa se da će broj privezišta u Pasau, Nemačka, porasti sa oko 700 u 2010. do 2 000 u 2011. godini kako se popularnost krstarenja povećava. Politički i infrastrukturni problemi su rešavani nakon promena u regionu tokom 1990-ih. Neutralne organizacije kao što je Dunavska turistička komisija (DTC) su od neprocenjive vrednosti za povezivanje akcionara različitih turističkih industrija koje otvoreno razgovaraju o problemima i lobiraju kod vlada za promene politika.

Dodatna vrednost Strategije

Strategija EU za Dunavski region potvrđuje i podržava trenutni rad na izgradnji turističke industrije kroz rečna krstarenja. DTC ima iskustvo iz prve ruke kada se radi o praktičnim problemima, kao što su administrativne procedure zahtevane od posada. Omogućavanje dijaloga između mnogih nadležnih organa i kompanija za krstarenje može olakšati put do bržih i lakših poslovnih dogovora koji podjednako podstiču i kompanije i turiste.

To ima veoma opipljive koristi za turizam – zahvaljujući DTC, posetioци se osećaju dobrodošlim i sigurnim u regionu. Strategija će biti presudna u promovisanju svesti o turizmu duž reke i predstavljace dobrodošlo jačanje trenutnih kontakata koje održava Dunavska turistička komisija.

SAZNAJTE VIŠE

www.danube-river.org

Bečki trg Stephansplatz

UJEDINJUJUĆA SNAGA VODE

Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) zna važnost ujedinjavanja zemalja po pitanju problema sa vodom. Mnoge aktivnosti utiču na kvalitet vode, uključujući proizvodnju hidroelektrične energije, poljoprivredu i rečnu plovidbu. ICPDR uspostavlja veze sa svima njima da bi obezbedila očuvanje i unapređenje jedinstvenih vodenih ekosistema. Sada Strategija EU za Dunavski region povećava profil njihovog rada, daje praktičnu podršku i snažnije se usredsređuje na njihove ekološke prioritete.

Jako EU zakonodavstvo

ICPDR je odgovorna za koordinisanje implementacije Okvirne direktive o vodama u Dunavskom slivu (. Ona upravlja nad 14 partnerskih zemalja koje čine države članice EU i susedne zemlje sa različitim ekonomskim prilikama i političkim situacijama. Znak njenog uspeha je politička obaveza koju je pokazala svaka partnerska zemlja prema Konvenciji o zaštiti Dunava (i Planu upravljanja (sa kojim su se složili svi partneri krajem 2009. godine.

Slobodan prolaz za ribu

Mnoga pitanja prelaze nacionalne granice i migracija riba je jedno od njih. Jesetri pretrči istrebljenje i potrebne su hitne mere za obezbeđivanje pogodnih staništa duž stotina kilometara reke koje ona pređe tokom svog životnog ciklusa. Promene morfološke strukture reke, kao što je izgradnja brane, može u potpunosti poremetiti obrasce migracije ribe. Dunavska strategija bi sada trebalo da otvori put za istraživanje obnavljanja migracije riba, na primer, uzvodno i nizvodno od brane u oblastima Đerdapa, kao i uklanjanje stotina drugih prepreka koje postoje u slivu.

Bez dodatne birokratije

Rajmund Mair (, tehnički stručnjak Upravljanja rečnim slivom u Međunarodnoj komisiji za zaštitu Dunava (ICPDR), ukazuje na izraženo postojanje međunarodne saradnje i saradnje između industrija u ovoj oblasti. "Nisu potrebne nove institucije, ali Strategija podiže značaj pitanja kvaliteta vode tesnim povezivanjem postojećih organizacija." Proizvodnja hidroelektrične energije se često smatra ekološkom, ali ona ima i uticaj na životnu sredinu, naročito na vodena staništa. Ove debate predstavljaju centar rada ICPDR, što vodi ka radnim sporazumima o najboljim načinima za napredovanje.

Bez novog novca

Strategija se oštrije usredsređuje na način raspodele postojećih fondova. Svojim kontaktima između industrija, Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) promovise zajedničko razmišljanje po pitanjima ekoloških politika, ciljeva i ekonomskog razvoja.

SAZNAJTE VIŠE

www.icpdr.org

Male ribe, veliki prioritet

EKOLOŠKO UPRAVLJANJE POPLAVAMA NA TISI

U Mađarskoj politika zaštite od poplava razvija novi pristup. Pre dve godine započeo je rad na upravljanju vodama na kontrolisanoj, ekološki osetljiviji način. Prirodni sistemi poplava omogućavaju da se sezonski visoki nivoi vode raspodele na okolni prostor u korist sistema za navodnjavanje, ekološke poljoprivrede i močvarnih staništa.

Istorijat upravljanja poplavama

Tokom poslednjih sto pedeset godina, upravljanje poplavama je uglavnom bilo usmereno na borbu protiv prirode, posebno postepenom izgradnjom viših nasipa za zadržavanje rastućih nivoa vode i smanjivanje poplava. Iako je Tisa jedna od najmanje regulisanih reka u slivu Dunava, politike upravljanja rekom još uvek teže ka veštačkim rešenjima kao što su rezervoari, sa mnogo negativnih posledica po životnu sredinu, kao što je nasipanje rečnog korita.

Moderna tehnologija zasnovana na večnoj prirodi

“Umesto neprestanog suprotstavljanja prirodnim silama, sada su predložene mere za iskorišćavanje kapaciteta lokalnog područja za apsorpciju viška vode”, kaže dr Bela Borsos (iz agencije Alijansa za život Tise). Visoki nivoi vode u proleće i rano leto se ispuštaju u kanale i usmeravaju kroz ustave do isušanih plodnih delova zaštićenih nasipima gde se mogu prirodno zadržati na poljoprivrednom zemljištu.

Ove mere vraćaju više prostora reci, stvarajući močvare i štiteći biološku raznovrsnost. Time se preuređuje ravnoteža korišćenja zemljišta sa plodnih oranica u više pašnjaka i stočarske proizvodnje. Sveukupni ekonomski uticaj koristi poljoprivredi, povećavajući i mogućnosti za prirodni turizam i rekreativne aktivnosti.

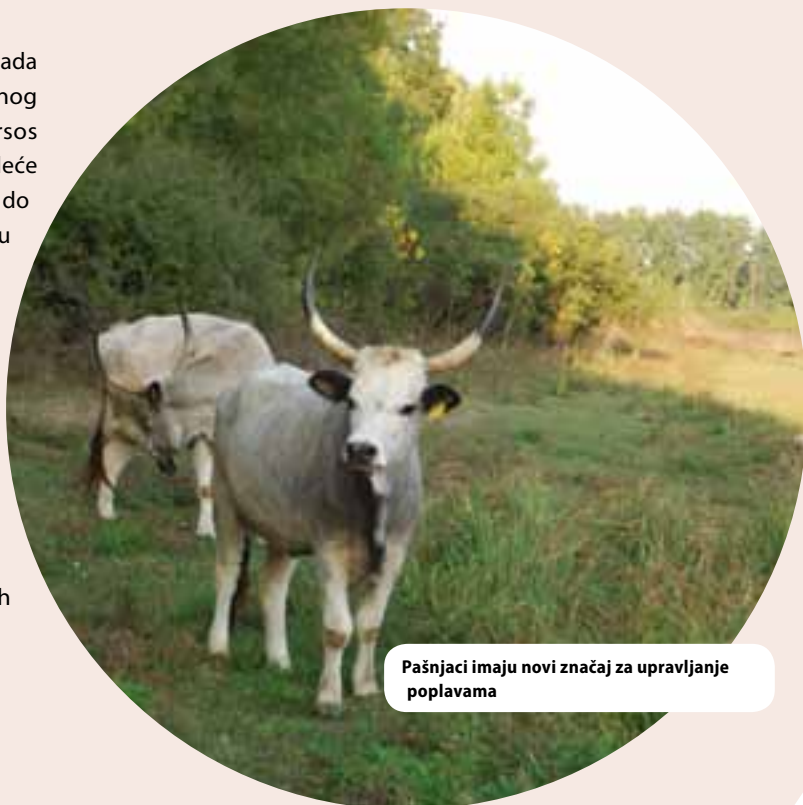
Pažljivo upravljanje stopom protoka će obezbediti smanjivanje poplava. Dodatna zaštita će se i dalje pružati urbanim oblastima, naročito onim koje su se poslednjih nekoliko godina razvile van svojih tradicionalnih granica.

Širenje mreža kroz Strategiju

Projektom reka Tisa upravlja alijansa za život Tise u Mađarskoj kroz Međunarodnu komisiju za zaštitu Dunava (ICPDR), dajući stručnjacima koji rade na tome pristup mnogo široj ekspertizi i informacijama na nivou EU. Već pet zemalja (Mađarska, Rumunija, Srbija, Slovačka i Ukrajina) sarađuju na strategiji upravljanja poplavama i učesnici planiraju nove projekte koje sufinansira da bi tehnologiju proširili preko cele Mađarske i u Slovačku.

SAZNAJTE VIŠE

<http://hanyitarozo.hu/en/what-vtt>

Pašnjaci imaju novi značaj za upravljanje poplavama

NOVO ISTRAŽIVANJE KONTAKTIRA PARTNERE ZA SARADNJU SA ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE

Evropski istraživački prostor se širi izvan EU zahvaljujući povećanoj saradnji sa zemljama zapadnog Balkana. Uključivanjem nauke, tehnologije i inovacija kao prioriteta u Dunavskoj strategiji, saradnja u oblasti istraživanja će podstaći novu saradnju. Dve inicijative: WBC-INCO.NET i SEE-ERA.NET Plus, koje finansira Sedmi okvirni program za istraživanje FP7, su dobri primeri.

Ekonomije zasnovane na znanju su u porastu na zapadnom Balkanu. Saradnja i saradnja izvan osnovnog istraživanja i ka primenjenom istraživanju dovodi do rezultata u komercijalnim primenama koje doprinose održivom razvoju i napretku.

WBC-INCO.NET koordiniše istraživanjem i politikama inovacija na zapadnom Balkanu i sa zemljama EU. Saradnju pospešuje Upravljačka platforma o istraživanju u zemljama zapadnog Balkana (, započeta 2006. Ovaj projekat je ključni instrument za multilateralnu saradnju u i sa zemljama zapadnog Balkana u oblasti naučno-tehničkih informacija (STI).

SEE-ERA.NET Plus obuhvata ministarstva i finansijske organizacije iz zemalja zapadnog Balkana i podržava pozive za istraživačke projekte: 23 projekta sa 107 obuhvaćenih institucija izabranih najnovijim zajedničkim pozivom; EC dopunjava fondove u 14 zemalja.

SAZNAJTE VIŠE

www.see-era.net

www.wbc-inco.net

KORAK ISPRED ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Prekogranični kriminal predstavlja problem u Dunavskom regionu. Centar Inicijative za saradnju u Jugoistočnoj Evropi (SECI) podržava zemlje u borbi protiv prekograničnog kriminala, povezujući informacije i ekspertizu. Izgradnja Dunavskog regiona kao dobrog mesta za poslovanje zahteva, kao i svuda, suzbijanje kriminala. 13 zemalja članica Centra SECI zajednički implementiraju svoj rad u cilju postizanja ovog cilja.

Centar pruža podršku u saradnji nacionalnim carinskim službama i agencijama za sprovođenje zakona. Ona takođe obezbeđuje bezbednu razmenu informacija. Različite zemlje preuzimaju odgovornost za određene grupe poslova zajednički koristeći resurse i strategije. Od 1999. godine, sprovedene su mnoge koordinisane istrage.

Centar je takođe dobro pozicioniran tako da ima uvid u kriminalne aktivnosti i može da savetuje o pretnjama organizovanog kriminala. Decembra 2010. godine sačinjen je sveobuhvatni izveštaj o trenutnoj opštoj situaciji u oblasti kriminala, uključujući procenu budućih pretnji za region u celini. Centar SECI je partner Europol.

SAZNAJTE VIŠE

www.seccenter.org

Istraživačke mreže se brzo šire na Balkan

INTEGRISANO PLANIRANJE DOVODI REČNO INŽENJERSTVO DO NOVIH NIVOVA

Rečni transport ima potencijal da odgovori na rast u oblasti trgovine u istočnoj i jugoistočnoj Evropi, ali ekonomski interesi treba da idu ruku pod ruku sa ekološkim interesima. Integrisani projekat za rečno inženjerstvo na Dunavu (Integrated River Engineering Project on the Danube) istočno od Beča, koji vodi kompanija via donau, pokazuje kako oni koji koriste reku rade zajedno na oblikovanju budućnosti.

Unutrašnji plovni putevi su često pravi dobitnik, i ekonomski i ekološki, u poređenju sa kopnenim ili vazdušnim putevima. Međutim, brodski prevoz čini manje od 10% teretnog transporta u Dunavskom regionu.

Imajući ovo na umu, pet pilot projekata obezbeđuje bolje ekološke uslove obnavljanjem vodenog toka između rukavaca i glavne reke oporavljanjem šljunkovitih rečnih obala i ravnih vodenih zona tamo gde su ranije bile napravljene veštačke obale. Šesti pilot program ima za cilj da ispita da li se erozija može smanjiti oblaganjem rečnog dna krupnijim šljunkom. Ovo je neophodno za obnavljanje nivoa podzemnih voda i zadržavanje bližih veza između reke i njenih plavnih područja.

Integrisani projekat rečnog inženjerstva uključuje sve ove mere zajedno sa rekonstrukcijom drvenih brana za učvršćivanje peščanih obala duž ovog terena.

Trajanje projekta:

Pilot projekti: 1996 – oko 2013.

Integrisani projekat rečnog inženjerstva: posle 2013. godine, period izgradnje oko 8-9 godina

EU podrška iz programa za zaštitu životne sredine (LIFE) i programa Trans-evropske transportne mreže (TEN-T):

Od 2000. godine, pilot projekti dosežu do 50% (LIFE / TEN-T), a za implementaciju do 20% (TEN-T)

Ukupni budžet:

€225 miliona (osnovni troškovi)

Za implementaciju glavnog dela i dva poslednja pilot projekta koji koriste isti državni budžet i finansiranje iz programa TEN-T.

Komercijalni dobici

Održavanje transportnih tokova u periodima niskog vodostaja i smanjenje troškova održavanja pomažu zadovoljenju rastuće potražnje za trgovinom i smanjenju troškova. Ovo reku čini konkurentnijom u odnosu na druge oblike transporta i pruža odgovor na rastuće komercijalne prilike.

Ekološki dobici

Deo novog održivog pristupa rečnom inženjerstvu obuhvata obnavljanje šljunkovitih rečnih obala i ravnih vodenih zona, dok će rečni rukavci koji su danas odsečeni biti ponovo povezani sa Dunavom. Ovi prirodni uslovi pružaju zaštitu i uspostavljaju nova staništa flore i faune i stvaraju privlačnije okruženje za sve korisnike reke.

Pravi primer saradnje

Ovi pilot projekti na čelu sa kompanijom via donau zahtevali su zajednički rad različitih grupa. Inženjeri i stručnjaci u oblasti brodarstva se podjednako pitaju za mišljenje kao i ekolozi i stručnjaci za prostorno planiranje. Upravljačka grupa uključuje sve zainteresovane strane i priznata je da obezbeđuje najbolju praksu za sve druge inicijative duž Dunava. Uspostavljena načela već igraju ključnu ulogu u dizajniranju i vođenju drugih projekata.

SAZNAJTE VIŠE

www.via-donau.org

Ujedinjuju se svi korisnici reke na oblikovanju najbolje budućnosti

KAKO STRATEGIJA FUNKCIONIŠE

Strategija mora da se fokusira na rezultate. Bliža saradnja će omogućiti bolje korišćenje postojećih politika i finansiranja. Potrebno je da se rad odvija u svim oblastima, uključujući potrebne kombinacije institucija, sektora i zemalja. Ključ uspeha leži u posvećenosti koju pokazuju i vlasti i zainteresovane strane podjednako.

KONSULTACIJE

Održaće se Godišnji forum da bi se razgovaralo o radu, konsultovalo o revidiranim aktivnostima, kao i razvijali novi pristupi. Učestvovaće zemlje, institucije EU, kao i zainteresovane strane (naročito međunarodni organi, privatni sektor i građansko društvo)

NEMA NOVIH FONDOVA EU, NEMA NOVOG ZAKONODAVSTVA EU I NEMA NOVIH STRUKTURA EU:

Komisija priprema Strategiju o razumevanju koja ukazuje da ne postoji poseban tretman, u budžetu ili pravnom smislu, za Region. Konkretno:

- Strategija ne obezbeđuje nove fondove EU. Naglašeno je bolje korišćenje postojećih fondova;
- Strategija ne zahteva promene u zakonodavstvu EU, jer zakonodavstvo EU važi za EU - 27, a ne samo za makro-region.
- Strategija ne stvara dodatne institucije EU. Postojeći organi su odgovorni za implementaciju i moraju što tešnje da sarađuju.

KOORDINACIJA POLITIKE

Komisija koordiniše politikom u konsultaciji sa , koja je sastavljena od predstavnika dotičnih zemalja.

U slučajevima neslaganja, ona takođe može da organizuje konstruktivan dijalog, s obzirom da je nezavisan igrač.

IMPLEMENTACIJA

Strategija je identifikovala Akcije svake države kao cilj i one su konkretizovane kroz projekte u kojima su definisani lideri, rokovi i finansiranje. Svim prioritetnim oblastima koordinišu zemlje iz Regiona.

Ovi **Koordinatori Prioritetnih oblasti** obezbeđuju sprovođenje Akcionog plana dogovorom o planiranju, sa ciljevima, indikatorima i rasporedom i obezbeđuju efikasnu saradnju između promotera projekta, programa i izvora finansiranja. Oni takođe pružaju tehničku pomoć i savete.

Koordinatori rade u konsultaciji sa Komisijom i relevantnim agencijama EU i regionalnim telima.

POTPOMAGANJE

Potpomaganje predstavlja ulogu **Komisije** kojoj pomažu Nacionalne kontakt tačke. Cilj je da se obezbedi napredovanje rada.

Nacionalne kontakt tačke će omogućiti koordinaciju na nivou zemlje, identifikaciju relevantnih kontakata, i iznad svega unaprediti praktične aspekte rada.

IZVEŠTAVANJE I OCENJIVANJE

Ovo radi **Komisija**, u partnerstvu sa **Koordinatorima Prioritetne oblasti** i drugim zainteresovanim stranama.

Koordinatori Prioritetne oblasti će pratiti napredak i videti da li akcije i projekti postižu svoje ciljeve. Na osnovu toga, Komisija daje zvanični Izveštaj i preporuke, koji će biti potvrđen u razgovoru sa zainteresovanim stranama na Godišnjem forumu.

FINANSIRANJE: TREBA POSVETITI PAŽNJU KOMBINOVANJU DONACIJA I KREDITA.

Strategija se sprovodi mobilizacijom i usklađivanjem postojećih finansijskih sredstava njenim ciljevima, gde je to pogodno i u skladu sa opštim okvirima.

Zaista, mnogo je već dostupno preko brojnih programa EU (npr. €100 milijardi iz Strukturnih fondova 2007.-13., kao i IPA i ENPI fondova).

Finansiranje je takođe dostupno kroz međunarodne finansijske institucije kao što je Evropska investiciona banka (EIB): €30 milijardi 2007.-09. i nacionalni, regionalni i lokalni izvori.

RADEĆI ZAJEDNO ZA DUNAVSKI REGION

Kako bi Strategija EU za Dunavski region bila uspešna, uključeno je mnogo različitih institucionalnih aktera koji doprinose Strategiji svojom stručnošću. Osnova uzajamnog razumevanja naglašava ulogu nekih od ključnih saradnika.

Unapređenje mobilnosti i višemodalnost

Prvi stub Strategije obuhvata aktivnosti na povezivanju makro-regiona, to jest unapređivanje saobraćajnih veza. Prema Generalnom direktoratu (DG) EU za mobilnost i transport, transevropske transportne mreže (TEN- T), igraju centralnu ulogu u ovom kontekstu: "Mnogi od naših 30 prioritetnih projekata imaju uticaj na Dunavski region. Naš primarni cilj je da završimo ono što smo započeli uključivanjem svih zainteresovanih strana i vlasti na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou."

Strategija će pomoći ne samo unutrašnje povezivanje makro-regiona, već će unaprediti i pristup spolja. Višemodalnost je ključna reč: DG želi da stvori situaciju u kojoj je moguće osloniti se na najbolju uslugu transporta.

TEN-T projekti obuhvataju produženje ose pruge i autoputa kao i mere za unapređenje plovnosti Dunava. Takođe su planirane i mere usmerene na regionalne aerodrome i luke na Dunavu.

Zaštita životne sredine

Kao osnovno suštinsko pitanje, ekološki ciljevi ne samo da čine jedan stub Strategije, već su takođe važni i za ostala tri - povezivanje, prosperitet i institucionalni kapacitet. DG EU za životnu sredinu je usredsređen na implementaciju informacionog sistema o kvalitetu vazduha *acquis* i svoju politiku u Dunavskom regionu. On interveniše da bi promovisao Teritorijalnu koheziju, integrisao zaštitu životne sredine u ostale sektorske politike i promovisao ulogu civilnog društva.

Realizovani projekti u Dunavskom regionu u okviru LIFE programa DG za životnu sredinu uključuju obnavljanje obala Dunava u Austriji i projekta "" za planiranje upravljanja korišćenjem voda i zemljišta. Druge inicijative imaju za cilj zaštićena područja i ugrožene vrste, kao što je dalmatinski pelikan u delti Dunava.

Razvijanje znanja i konkurentnosti kroz inovacije

Aktivnosti na izgradnji prosperiteta čine treći stub Strategije. Izgradnja konkurentnosti makro-regiona se uglavnom oslanja na razvoj društva znanja i inovacija. Ovi izbori su od ključnog značaja jer predstavljaju suštinske elemente strategije Evropa 2020. Akcije koje koordinira Generalni direktorat EU za istraživanje i inovacije uključuju pružanje mogućnosti univerzitetima, istraživačkim centrima i preduzećima da iskoriste svoj puni potencijal za inovacije, uključujući aktivnosti za izgradnju kapaciteta koje promovišu međuregionalnu i međunarodnu saradnju i sprečavanje "odliva mozgova". Dunavski istraživački prostor će biti podstican i integrisan u Evropski istraživački prostor.

Planirane aktivnosti predviđaju, na primer, uspostavljanje partnerskih mreža u regionu, ulaganja u istraživačke infrastrukture i razvoj klastera.

Upravljanje otpadom u Rumuniji

Saradnja sa susednim zemljama

Nijedan od ciljeva Strategije se ne može postići ukoliko se napori zaustave na granicama EU: kroz makro-regionalni pristup, države članice, kandidati i potencijalni kandidati, kao i zemlje van EU, mogu imati koristi od Strategije i dati joj svoj doprinos. Direktor EU za proširenje EU radi na tome da maksimalno uključi zapadni Balkan. Ovo se, na primer, ogleda u dodavanju klauzule koja omogućava uključivanje ostalih susednih zemalja u kasnijoj fazi.

Finansijska sredstva su na raspolaganju zemljama na putu ka članstvu kroz Instrument za pretprišupnu pomoć (IPA). To može da se koristi za projekte koji spadaju u delokrug Strategije. "Obrnuti pristup Strategije znači da je na državama da identifikuju akcije za koje su najviše zainteresovane i da predlože projekte u skladu sa svojim prioritetima." Prioritetnim oblastima uvek koordiniše država članica, često u saradnji sa državom koja nije članica.

Ispit za makro-regionalni model – Perspektiva Evropskog parlamenta

Evropski parlament je uključen u dizajniranje Strategije i ostaće partner tokom njene implementacije. 'MEP Dunavski forum' je nastao kao platforma za zainteresovane strane koje žele da poboljšaju koheziju u Dunavskom regionu. U januaru 2010. godine, on je usvojio zajedničku rezoluciju kojom se Komisija poziva da obavi konsultacije i predstavi strategiju za region do kraja 2010. godine.

"Dunavska strategija EU, poput Strategije za region Baltičkog mora, je ispit makro-regionalnog modela i efikasne teritorijalne saradnje," kaže rumunski član Evropskog parlamenta Silvija-Adrijana Țicu koja predsedava forumom. "Očekujemo da će Strategija značajno doprineti poboljšanju koordinacije između vlasti i organizacija koje rade u Dunavskom regionu i doneti prosperitet, održivi razvoj, radna mesta i bezbednost u regionu."

Železnica ima ključnu ulogu u teretnom transportu

SAZNAJTE VIŠE:

TEN-T:

http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/index_en.htm

LIFE program:

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

Instrument za pretprišupnu pomoć (IPA):

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/ipa/index_en.htm

ŠTA DUNAVSKI REGION MOŽE NAUČITI OD REGIONA BALTIČKOG MORA

Prvi ikada makro-region EU koji pokriva region Baltičkog mora, je star više od godinu dana. Njegovo uspostavljanje je bilo izazov, ali mnogi vodeći projekti se sada sprovode u okviru sveobuhvatne nove strategije za taj region. Naučene lekcije iz ovog procesa se primenjuju u Dunavskom regionu i njegovoj Strategiji koja će biti usvojena u junu 2011. godine.

Strategija EU za region Baltičkog mora (EUSBSR) je prva makro-regionalna strategija EU. Usvojena od strane Evropske komisije i Evropskog saveta oktobra 2009. godine, ona obuhvata osam zemalja članica EU. Strategija ima za cilj da se bavi sličnim problemima kao i region Baltičkog mora – životnom sredinom, privredom, energetikom i saobraćajem - usklađivanjem i okupljanjem evropskih politika.

Dok je sprovođenje strategije EUSBSR u toku, stručnjaci EU za regionalnu politiku donose zaključke o njoj. Procenjivanjem šta je dobro ili ne, oni se nadaju da će ojačati Strategiju EU za Dunavski region (EUSDR), drugi evropski makro-region.

Definisanje procesa

“Jedna jasna lekcija je značaj procesa”, kaže član tima Evropske komisije za nadgledanje strategije za Dunavski region. “Za koordinaciju i saradnju, od vitalnog je značaja naći prave ljude koji su uključeni od samog početka, iz pravih zemalja, regiona i udruženja. Oni treba da nose proces. Oni moraju da predvode proces, neke zemlje treba da preuzmu vođstvo u pojedinim pitanjima i da stvaraju prave mreže saradnje.”

Ovaj proces je vezan za “višestepeni proces upravljanja” u EU. To takođe znači političko angažovanje država članica na najvišem nivou, tako da svi u Strategiji rade ono što su obećali da će uraditi.

Strategija za region Baltičkog mora da ima 15 prioriternih oblasti, dok Strategija za Dunavski region ima 11, sa fokusom na transportne i energetske veze, životnu sredinu, društveno-ekonomski razvoj i bezbednost. Koordinatori prioriternih oblasti za Dunavski region identifikovani su brzo i na strukturniji način, naglašavajući kako ovaj novi makro-region već ima koristi od svog severnog rođaka.

Emitovanje rezultata

Objavljivanje konkretnih rezultata makro-regionalne strategije u najkraćem mogućem roku je takođe važno. To je od pomoći da se u javnosti i donosiocima odluka naglase vrednosti makro-regionalne politike, dok pritom motiviše sve u Strategiji.

Rani rezultati projekata u okviru Strategije za region Baltičkog mora navedeni su na konferenciji u oktobru 2010. Oni su sadržali vesti o napretku u čišćenju emisija brodova, povećanju spremnosti prilikom izlivanja nafte u more i prebacivanju više teretnog saobraćaja sa puteva na more.

“Makro-region mora biti fleksibilan i uključiti i nove i postojeće nacionalne i regionalne projekte,” kaže kontakt osoba Komisije. “Uticaj mora biti očigledan.” Osim toga, mnoge zainteresovane strane vide makro-regionalne strategije, ne samo kao predložak za rešavanje njihovih problema, već i kao novi radni metod za postizanje veće efikasnosti i dobijanje rezultata.

Angažovanje svih

Strategija Dunavskog regiona ima koristi od dobre volje i poboljšane saradnje između svih formiranih službi Komisije tokom procesa EUSBR. Pored toga, zemlje Regiona Baltičkog mora su grupisane oko mora, dok su zemlje Dunavskog regiona nanizane duž linije. Zbog toga one moraju raditi malo drugačije i neće imati sve iste prioritete. Ovo takođe naglašava ne može da postoji šablon EU za nove makro-regione. Ipak, došli smo do jednog ključnog saznanja: makro-regioni će igrati glavnu ulogu u produbljivanju Evropske regionalne kohezije.

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

Poređenje dva ključna makro-regiona u EU

Strategija za region Baltičkog mora	Strategija za Dunavski region
Prvi makro-region u EU	Drugi makro-region u EU
8 zemalja EU	8 zemalja EU
3 zemlje izvan EU	6 zemalja izvan EU
100 miliona ljudi	115 miliona ljudi
15 prioriternih oblasti	11 prioriternih oblasti
€50 milijardi za finansiranje kohezione politike (2007-13)	€100 milijardi za finansiranje kohezione politike (2007-13)

NAŠI PROJEKTI

U svakom izdanju, Panorama saznaje kako se odvijaju dva projekta iz perspektive ljudi koji njima upravljaju. Gledamo na uspone i padove upravljanja projektima koje finansira Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF). Prethodni članci o oba ova projekta se mogu naći u izdanjima 33 i 35 časopisa Inforegio Panorama.

PROJEKAT

1

UNUTAR KONKURENTNIH USLUGA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Činjenice i brojke

Nešto manje od €1 miliona je investirano u Konkurentne usluge zdravstvene zaštite od januara 2008. do decembra 2010. u okviru Severnog perifernog programa.

Kada se uloženi trud isplati

Udaljenost više ne mora da znači izolaciju za pacijente koji žive u udaljenim graničnim područjima Finske, Irske, Norveške, Švedske i Škotske. Nekada iscrpljujući jaz sada se premošćuje zahvaljujući posvećenim partnerima i inovativnoj telemedicini. Ovde nam dva vodeća aktera, dr Juha Korpelainen, neurolog na Oulu univerzitetskoj bolnici (Finska), i g-din Dejvid Hini, viši naučni saradnik u Centru za ruralno zdravlje (Škotska) iznose svoje uvide.

Dejvide, kako biste opisali učešće škotskih partnera u ovom projektu?

"Instalacija opreme za mobilne video konferencije na odeljenjima za bubrežne bolesnike u bolnici Raigmore (Ivernes) i Opštoj bolnici Caithness (Vik) zahtevala je dosta napornog rada i upornosti, ali je njena vrednost nesumnjiva. Sada video veza služi za povezivanje satelitske jedinice u Viku sa glavnim odeljenjem za bubrežne bolesnike u Ivernesu. Smanjenje osoblja i vremena putovanja pacijenata su samo jedna od koristi koje se izuzetno osećaju. Osoblje u Viku sada bliže sarađuje sa svojim kolegama u Ivernesu."

Da li ste morali da prevazilazite neke poteškoće? I kako ste u tome uspeli?

"Ekonomska kriza nas je podstakla da tražimo finansijski povoljnija rešenja za slabo naseljene oblasti. Takođe smo se postarali da NHS zapravo kupi neophodnu opremu kako bi ona tu ostala nakon završetka pilot faze. Podstaknuti ovim uspehom, veze se sada šire da bi se uključila još dva odeljenja za bubrežne bolesnike, jedno na udaljenom ostrvu."

Juha, bila bi šteta kada bi se ovde stalo. Da li postoje planovi koji će nadživeti projekat?

"Sada smo čvrsto usredsređeni na održivost. Pripremamo se da zajedno kupimo profesionalni softver i opremu. To će nam omogućiti pružanje fleksibilnih usluga našim udaljenim regionima."

Koje su za vas ključne lekcije koje ste naučili o vođenju projekta koji finansira regionalna politika?

"Smatram da je trebalo obratiti čak i veću pažnju na izbor usluga za pilot projekat, jer je ovo najvažniji korak, posebno u smislu razvijanja održivih usluga."

I Hini i Koperlajnova se slažu da je efikasna komunikacija osnova ovog transnacionalnog projekta. "Projekat je pokazao značaj pogleda na stvari iz ljudskog ugla", rekao je Hini. "Bio je to izazov raditi sa toliko mnogo partnera, ali je rezultat razumevanje transnacionalnih problema."

SAZNAJTE VIŠE

www.ehealthservices.eu

Teledijaliza na delu u Opštoj bolnici u Caithness-u, Škotska

Činjenice i brojke

Oko €2.4 miliona se investira u projekat Longlife koji je počeo početkom 2009. godine i predviđeno je da traje do kraja 2011.

Postavljanje standarda za zgrade budućnosti

Sa stambenih objekata odgovornih za emisiju 40% proizvedene energije i CO₂ u Evropi, potencijal za uštedu energije je ogroman. Projekat Longlife, koga podržava Program za Region Baltičkog mora (BSRP), je započet da bi se videlo kako da kombinovani napori Danske, Litvanije, Poljske i Nemačke mogu napraviti razliku.

BSRP promoviše regionalni razvoj kroz međunacionalnu saradnju. Jedanaest zemalja oko Baltičkog mora zajednički radi na pronalaženju rešenja za zajedničke probleme. Sastali smo se sa direktorom za komunikaciju projekta Longlife, gđom Marijom-Ilonom Kifel (da saznamo o napretku u poslednjih šest meseci).

Kako se projekat razvijao otkako smo poslednji put razgovarali?

Nakon mnogo analiza i upoređivanja, razvijene su merila za Longlife zgradu. Partneri sada pripremaju zajednički prototip stambene zgrade koje će se graditi od građevinskih blokova. Oni će biti stavljeni u katalošku bazu podataka, koja formira kompletan prototip. Na ovaj način, partneri iz svake zemlje mogu graditi pilot projekte koji odgovaraju njihovom lokalnom području.

Šta vidite kao direktnu korist od ovog usklađivanja?

Usklađivanjem standarda izgradnje u Regionu Baltičkog mora, zajedničko tržište BSR može postati realnost. Standardi će pomoći da se smanje operativni troškovi životnog ciklusa naših zgrada. Longlife je sada takođe u kontaktu sa drugim projektima koji rade na postizanju istog cilja energetske efikasnosti. Ove kontakte pretvaramo u energetske klaster u BSR.

To zvuči idealno, da li ste morali da prevaziđete neke zastoje na putu?

Na žalost, da, jer smo izgubili neke saradnike usled ekonomske krize. To je onda podrazumevalo veliku reorganizaciju. Srećom, motivacija preostalih partnera je zaista održala sve zajedno. Takođe smo naišli na organizacije koje su zainteresovane da rade uz nacionalne timove. Naša čvrsto sklopljena partnerstva i bliska saradnja su nam pomogli da ispunimo naše ciljeve.

Koje su ključne lekcije ste naučili o vođenju projekta regionalne politike?

Naučila sam da je moguće sačiniti transnacionalnu mrežu koja predstavlja ograničeni rizik za partnere koji učestvuju, uprkos iskuenjima na putu. Sa druge strane, rekla bih da je malim partnerima možda teško da pokrenu takav projekat, jer je malo verovatno će imati dovoljno sredstava u opticaju.

Koji su preostali razvojni planovi projekta Longlife?

Sada pripremamo Longlife prototip, čiji će rezultati biti prikazani na našoj finalnoj konferenciji u novembru 2011. u Potsdamu u Nemačkoj. Naravno, pozivaćemo druge projekte energetske klastera u cilju mogućeg povećanja dalje saradnje u regionu Baltičkog mora.

SAZNAJTE VIŠE

www.longlife-world.eu/project_en.html

Učesnici projekta predstavljaju Longlife 1 i Longlife 2

REGIONETWORK 2020, RASTUĆA MREŽNA ZAJEDNICA

Vodite transnacionalni projekat i nailazite na neke probleme? Ili vas možda interesuje pitanje prirodnih rizika u Mediteranu? Od okruglih stolova na temu kako stimulisati rast u regionima kroz konkretnu pomoć u praćenju inovacija, RegioNetwork 2020 ima nešto da ponudi svakome ko želi da unapredi svoj region.

Na ovoj web lokaciji možete naći novosti, grupe, dobre prakse, kao i mogućnost da pratite region ili pojedinca – tako informacija koju tražite nikada nije predaleko. Povremeno se objavljuju i upražnjena radna mesta, tako da ukoliko želite promenu...

Mrežu je pokrenuo komesar Han u oktobru 2010. godine, kao mrežnu platformu za saradnju predstavnika Evropskih regiona i ostalih koji su zainteresovani za regionalnu politiku Evropske unije. Sada, početkom 2011. godine, web lokacija ima već 900 pojedinačnih i 40 regionalnih članova.

Njen uspeh zavisi od korisnika

Tim Komisije koji vodi Mrežu se nada da će ljudi zaista iskoristiti prednosti učešća, "Sjajno je videti stalni porast broja korisnika, kao i sve interakcije na web lokaciji. Pošlo nam je za rukom da napravimo niz poboljšanja na osnovu prvih povratnih informacija od korisnika, pa se nadam će ljudi na web lokaciji naći koristan način za uključivanje u regionalnu politiku i zajednički rad."

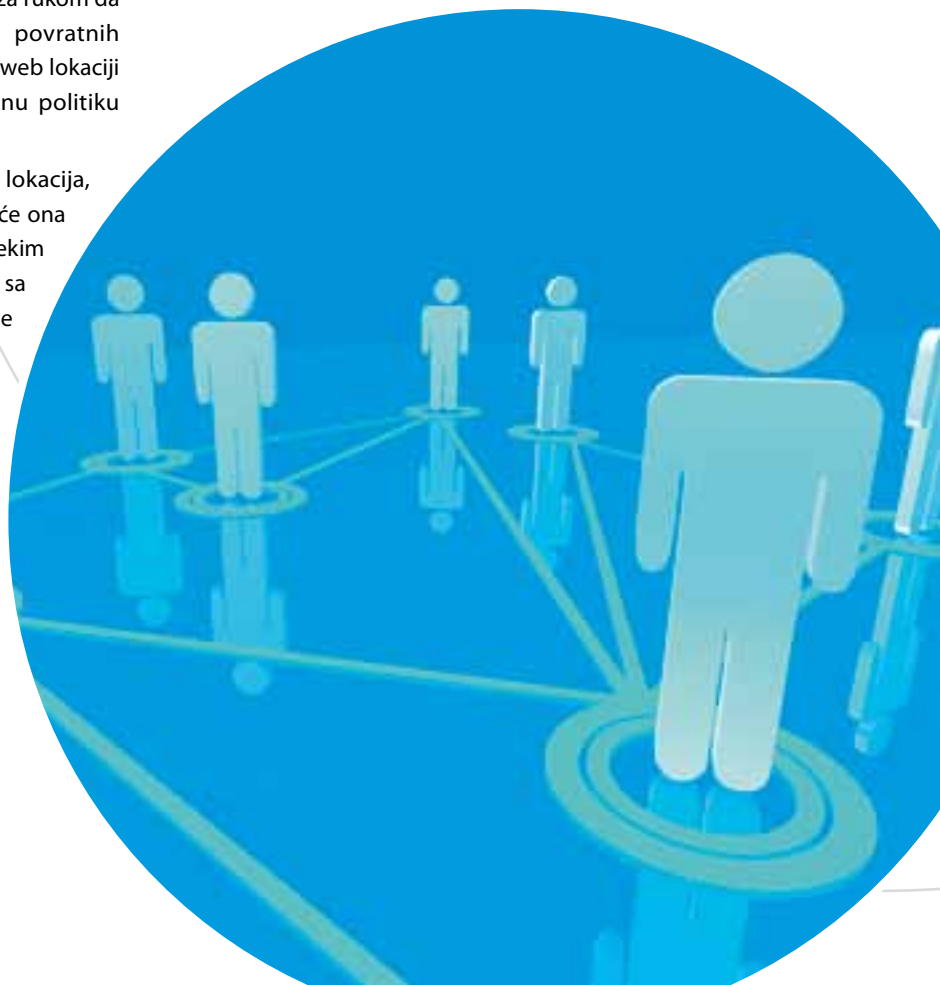
Međutim, ma koliko dobro osmišljena bila web lokacija, zajednica koja ga koristi odlučuje o tome koliko će ona biti uspešna. Dakle, ako želite da razgovarate o nekim idejama, pogledate kako su drugi rešili probleme sa kojima se suočavaju, podelite svoje najbolje prakse da biste inspirisali svoje kolege ili jednostavno ispitajte neke od najvreljih tema koje utiču na vaš region danas, prijavite se, učestvujte i neka se vaš glas čuje.

Da biste bili sigurni da RegioNetwork 2020 postaje zaista dinamična i korisna platforma, na regionima je i pojedincima da se pridruže i podele svoje ideje i prakse.

Dakle, zašto se ne prijavite i isprobate već danas?

SAZNAJTE VIŠE

www.regionetwork2020.eu

TERITORIJALNA POKRIVENOST EU STRATEGIJE ZA DUNAVSKI REGION

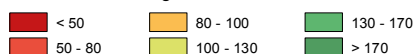

REGION NA PRVI POGLLED – ČINJENICE I BROJKE

Bruto domaći proizvod (GDP) po glavi stanovnika (PPS), 2008.

Index, Danube Region = 100

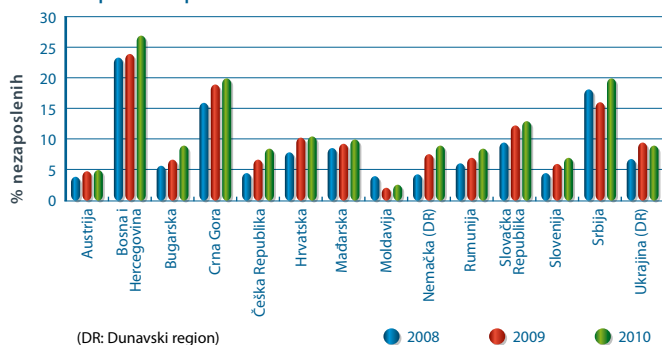

Izvori: Eurostat, NSIs

0 400 Km
© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Region je veoma različit, što je prikazano na mapi. Ima neke od najuspešnijih, ali i najsiromašnijih regiona u EU. Strategija EU za Dunavski region će se baviti ovim razlikama spajanjem svih mogućnosti u Regionu, kao na primer, turizma (grafikon u nastavku).

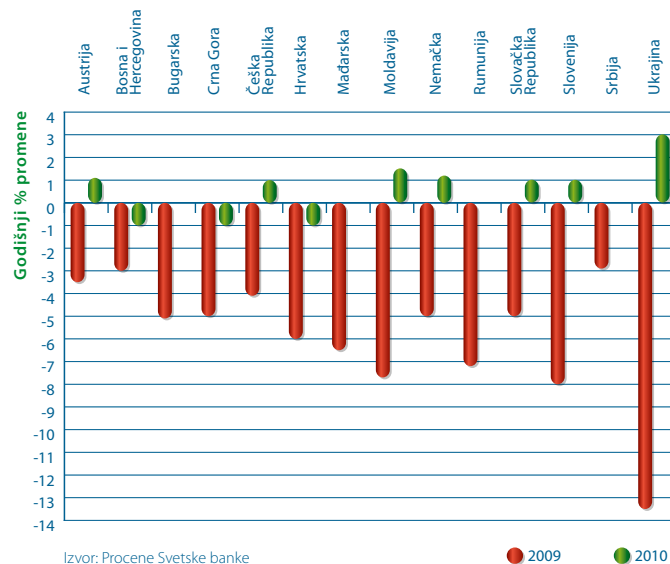
Stopa nezaposlenosti

(DR: Dunavski region)

● 2008 ● 2009 ● 2010

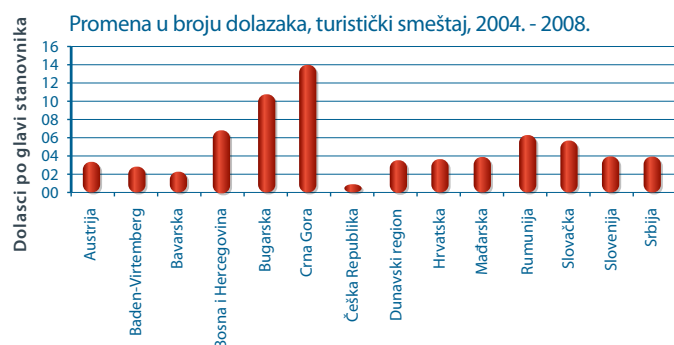
Rast bruto domaćeg proizvoda (GDP), 2009. i 2010.

Izvor: Procene Svetske banke

● 2009 ● 2010

Promena u broju dolazaka, turistički smeštaj, 2004. - 2008.

Promena udela zaposlenosti po sektorima, 2000. - 2008.

● Poljoprivreda ● Industrija ● Usluge

DATUMI 2011	DOGAĐAJ	MESTO
28 april	Konferencija o malim i srednjim preduzećima, unutrašnje tržište	Budimpešta (HU)
28-29 april	Konferencija centralne i jugoistočne Evrope "Strategija EU za Dunavski region – sa posebnim naglaskom na Upravljanje zemljištem i vodom i životnu sredinu"	Gödöllő (HU)
29 april	Vukovarski sastanak o Dunavu	Vukovar (HR)
19-20 maj	Neformalni sastanak sa Ministrom odgovornim za teritorijalnu koheziju	Gödöllő (HU)
23-24 jun	Regioni za ekonomsku promenu i RegioStars nagrade	Brisel (BE)
24-26 jun	Ploveća Dunavska konferencija do Đerdapa – donji tok Dunava – nova poslovna i turistička destinacija	Beograd-Vidin (SER-BG)
29 jun	Dan Dunava	
10-13 oktobar	Otvoreni dani: Investiranje u budućnost Evrope: Regioni i gradovi koji beleže pametan, održiv i sveobuhvatni razvoj	Brisel (BE)

Dodatne informacije o ovim događajima možete naći u odeljku Dnevni red na našoj web lokaciji Inforegio:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/

Web lokacija mađarskog predsedništva: www.eu2011.hu

Letnje izdanje Panorame,
koje će biti objavljeno u junu,
biće posvećeno transportu u okviru
regionalne politike.

Da li biste želeli da se sledeće izdanje Inforegio
Panorama bavi određenim temama regionalne
politike? Obavestite nas tako što ćete
nas kontaktirati na:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-11-037-SR-C

doi:10.2776/38655

© Evropska unija, 2011.

Reprodukovanje je odobreno ukoliko je naveden izvor.

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalnu politiku
 Komunikacija, informacije i odnosi sa trećim zemljama
 Raphaël Goulet
 Avenue de Tervueren 41, B-1040 Brussels
 E-mail: regio-info@ec.europa.eu
 Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

